

158. Dos aspectes, igualment deprimits, dels efectes d'un incendi forestal. A l'esquerra, una pineda mediterrània de pi pinyer, totalment anorreada, a la Serra de Marina; a la dreta una pineda submediterrània de pi roig, a les Muntanyes de Prades, destruïda per efecte d'un foc de superfície que no cremà totalment l'estrat arbori, però que matà els arbres per efecte de l'escalfor.

[Fotos (1973 i 1975) de R. Folch i Guillèn]

160. Les oscil·lacions del nivell dels embassaments solen impossibilitar l'establiment de vegetació helofítica a les vores (canyissars, etc.), la qual cosa dificulta la vida dels peixos —que hi pondrien—, dels ocells, etc. No sempre és així, però (fig. 130).

[Foto de D. Planas i A. Vidal]

159. Obert el còp de l'art de ròssec, s'acumulen sobre coberta una gran quantitat d'organismes de la fauna bentònica (cnidaris, equinoderms, crustacis, mol·luscs, etc.), així com postes de peixos, larves, etc. Tots aquests elements dels complexos i delicats sistemes de fons seran llençats immediatament al mar: hom ha desgavellat el bentos, però no se'n serveix o quasi. La minva continuada que d'uns anys ençà experimenta la pesca és, així, fàcilment explicable.

[Foto (1975) de F. Vallespinós]

161. Genciana groga (*Gentiana lutea*), espècie com més va més escassa als Pirineus a causa de la recolecció de què és objecte, i col de penyal (*Brassica balearica*), endemisme balear cobejat pels col·leccionistes.

[Fotos de J. Girbal i J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

163. Cabra salvatge (*Capra pyrenaica*). Hom pot trobar exemplars d'aquesta espècie en ben comptats indrets de les nostres muntanyes.

[Foto Salmer]

162. Ullastre menorquí (*Olea europaea* var. *oleaster*) situat al peu del camí que mena de Ciutadella a la cala Morell. El vincament, per acció èdica, de molts dels arbres de l'illa esdevé extraordinari en aquest exemplar monumental.

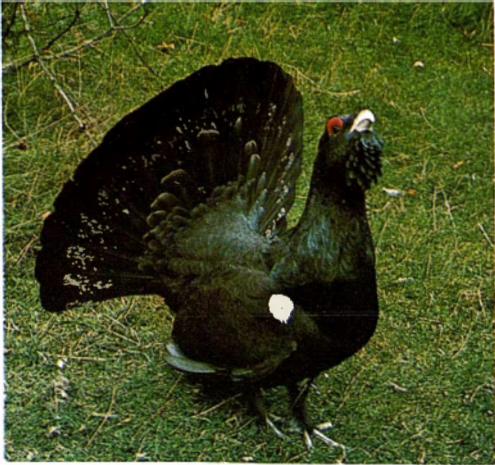
[Foto (1975) de R. Folch i Guillén]

164. Xatrac
(*Sterna hirundo*) a
l'hàbitat de saladars
que li és propi,
a la Punta de la Banya
(delta de l'Ebre);
tanmateix es tracta
d'un exemplar anellat.
[Foto (1974) de
X. Ferrer i Parareda]

165. L'ànec cap-roig (*Aythya ferina*) és un
dels ànecs capbussaires que hom pot trobar a les nostres
zones humides; hi arriba a niar,
concretament a les llacunes del Fondo (Elx).
[Foto de J. R. Pons Oliveras]

166. Gall salvatge
(*Tetrao urogalius*) en
l'època de fals zel,
a la granja que
l'ICONA manté a la
Vall d'Aneu. Noti's la taca
blanca que
aquesta espècie té a l'ala
(al bell mig
del cos quan
l'animal es posa).
referència segura
per a un caçador a l'hora
d'apuntar.
[Foto (1975) de
J. Gosàlbez]

167. Agró roig (*Ardea purpurea*) en ple vol.
Abans era prou abundant, sobretot al delta de l'Ebre;
actualment, es rarifica cada dia més.
[Foto d'A. Sarró]

168. El picot negre (*Drycopus martius*), el més gros i rar dels nostres picots, fotografiat en una avetosa de la Vallferrera.

[Foto de J. R. Pons Oliveras]

170. A dalt, i a baix (a l'esquerra), *Lacerta lilfordi* ssp. *fahrae* de l'illa Foradada (arxipèlag de Cabrera); es tracta d'animals molt pacífics i sociables que no temen l'home, cosa que ha motivat una explotació de les poblacions, sollicitades com a animals de companyia pels aficionats centreuropeus. A baix (a la dreta), *Lacerta pityusensts*. [Fotos de J. Xampeny i J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

169. Poll de voltor negre (*Aegyptius monachus*), d'uns quatre mesos d'edat, ajocat en un niu bastit als pins dels penya-segats del litoral septentrional mallorquí. En la segona foto, la insòlita silueta negra d'un voltor sobrevolant la mar embravida.

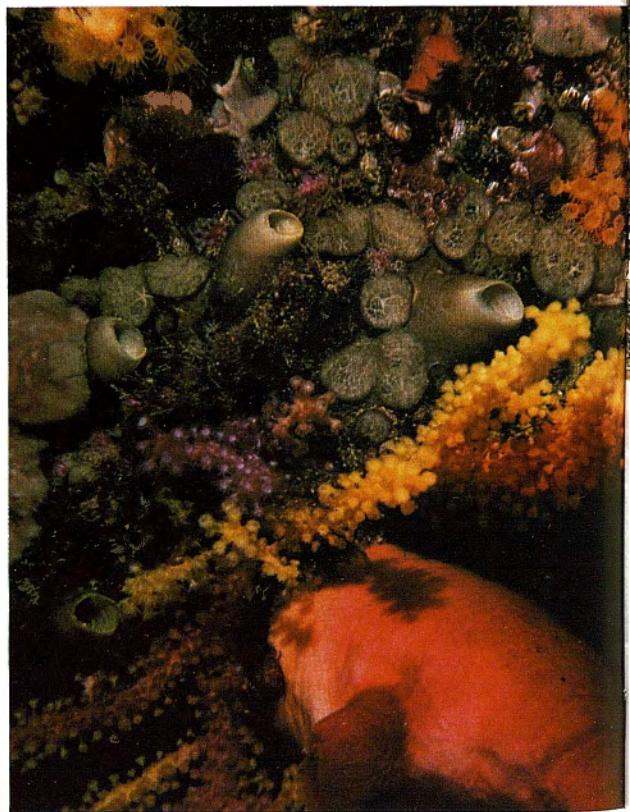
[Fotos (1974 i 1975) de J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

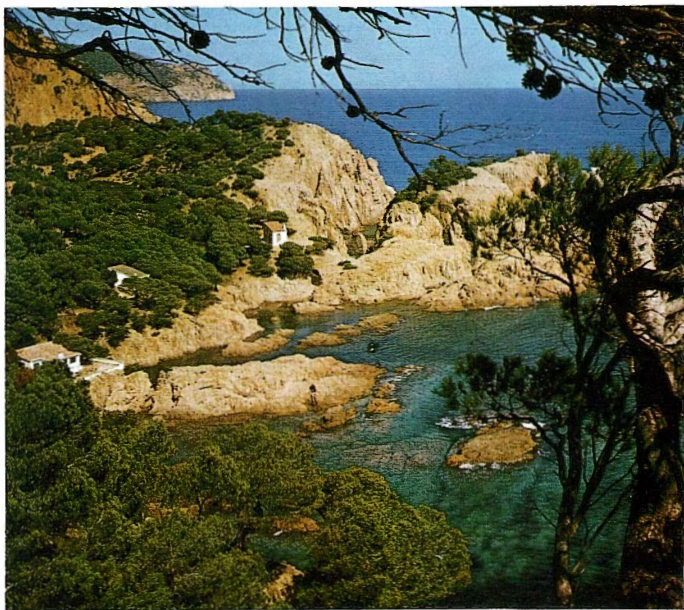
171. La colònia de gavians (*Larus argentatus*) de les Medes és molt nombrosa. A l'època de cria, la primavera, els adults sobrevolen continuament els illots, aspectants i agressius, amatents a defensar la posta (dos o tres ous dipositats a terra) o els polls. Als indrets de repòs, prospera una vegetació nitròfila, sovint presidida per la malva gran (*Lavatera arborea*).

[Fotos (1972 i 1974) de R. Folch i Guillèn i de M. Chinchilla]

172. Dos aspectes de l'encara rica fauna bentònica de les illes Medes. A la primera foto, ultra esponges, hom distingeix colònies de corall (*Corallium rubrum*), la robusta blanda del briozou *Sertella* (= *Retepora*) *cellulosa* i d'altres cnidaris. A la segona, poden apreciar-se l'ascidi *Halocynthia papillosa*, globulós i vermell, l'esponja *Cliona viridis*, colònies del cnidari *Parazoanthus axinellae* i de *Paramuricea chamaeleon*, etc.

[Fotos (1973 i 1974) de J. D. Ros]

173. Aigua Xel·lida
i S'Alguer: dos
paratges meravellosos
de la Costa Brava
amenaçats o
semidestruïts.
L'un per una parcel·lació,
posterior a la presa de
la fotografia, que en
rosega els
penya-segats; l'altre per
la famosa i sembla
que feliçment conjurada
idea d'aterrar-ne les
casetes i fer-ne aneu a
saber què.

[Fotos (1971 i 1975) de
Rivas-Salmer i E. Costa]

174. Dos aspectes hivernals de l'estany de la Ricarda, al delta del Llobregat. S'hi aprecia el cinyell de canyissars i les capçades dels pins que l'envolten. Les dues subespècies de canyís (*Phragmites communis* ssp. *ruscinonensis*, alt de fins 4 m., i *P. communis* ssp. *communis*, molt més baix) se separen nítidament i tradueixen una gradació de salinitats de l'aigua.
[Fotos (1976) d'E. Esteve]

175. La vegetació helofítica, fonamentalment canyissars (*Typho-Schoenoplectetum glauci* i *Scirpetum maritimi-littoralis*), cingla les llacunes, sèquies, etc. de tot el delta de l'Ebre. Les fotos corresponen a la perifèria de l'Encanyissada i a una dels canals de desguàs d'aquest estany.

[Fotos (1973 i 1975) de X. Ferrer i Parareda i de R. Folch i Guillèn]

178. L'horta, i fins els fruiterars, dominen sobre els sòls francs de la capçalera del delta de l'Ebre o immediats al riu, com és ben apreciable a la fotografia; a primer terme, l'illa de Gràcia i Jesús i Maria.

[Foto (1973) cedida per Agrolimen]

176. Gola nord (obliterada) i desembocadura actual de l'Ebre. Entre ambdues, l'Illeta; a l'esquerra de la foto, l'illa de Buda amb els Calaixos.

[Foto (1974) cedida per ECSA]

179. Als sòls no utilitzables per a l'horta, a causa de la salinitat, prospera el conreu més típic del delta de l'Ebre, l'arròs, permanentment embassat per aigües dolces que renten la sal. L'originalitat paisatgística d'aquests miralls gegantins que llueixen a la posta, presidits pel Montsià, és fora de tot dubte.

[Foto (1973) de X. Ferrer i Parareda]

177. Sobre sòls salats prosperen comunitats de salicornies, com els saladers de les vores dels Calaixos de l'illa de Buda que apareixen a la fotografia

(*Arthrocnemum fruticosum*). A les dunes de l'Illeta s'hi fa vegetació de sorra (*Ammophilon*) i poblaments de tamaris (*Tamarix sp.*)
[Fotos (1973) d'A. Marjanedas]

180. Els ocells constitueixen la nota més destacada, biològicament parlant, del delta de l'Ebre. La fotografia mostra una nombrosa colònia de gavines (*Larus sp.*) posades a les aigües somes del Fangar (cf. també fig. 81, 85, 86 i 164).

[Foto (1974) de R. Folch i Guillén]

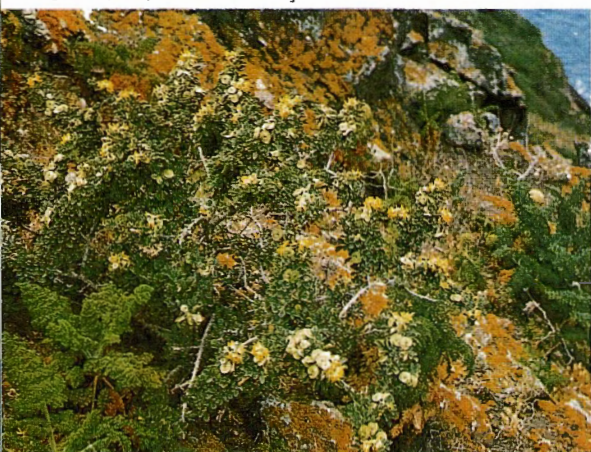
182. A les llivanyes del rocam recobert de líquens de la Foradada abunda una subespècie especial de l'alfalç arbori (*Medicago arborea* ssp. *citrina*) exclusiva dels Columbrets i d'alguns illots eivissencs.

[Foto (1973) de X. Llimona]

181. Dos aspectes del Columbret Gros que permeten d'apreciar la seva forma circular, cràter volcànic com és, i la natura dels materials que l'integren. Tant el Mascarat com la Senyoreta, pollegons rocósos de lava negra, imprimeixen a l'illa un caràcter inconfusible.

[Fotos (1973) de X. Llimona]

184. Les deixalles, els contaminants industrials, els insecticides, etc. posen l'albufera de València en una situació extrema, cada dia més angoixosa.

[Foto (1974) de X. Ferrer i Parareda]

183. Al costat de certes formes de pesca industrial, subsisteixen a l'albufera de València les pràctiques de la pesca esportiva tradicional.

[Foto (1975) de F. Jarque]

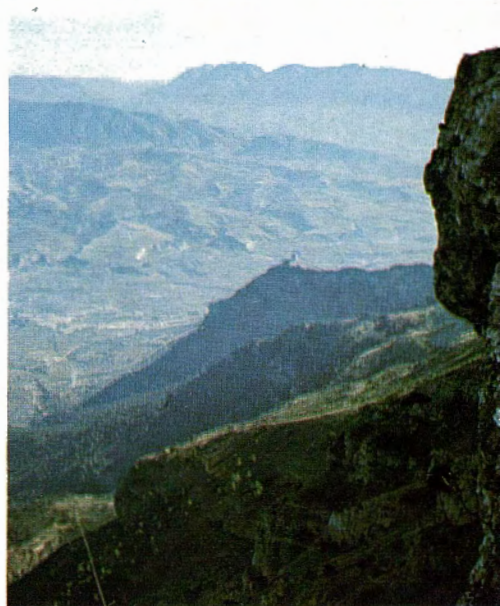
186. Benidorm és un dels màxims exponents de la concentració turística litoral, al País Valencià (cf. fig. 71).

[Foto (1970) cedida per ECSA]

185. El penyal d'Ifac, presidint un paisatge de rerapais encara dominat per l'activitat agrícola (cf. fig. 94).

[Foto (1975) de F. Jarque]

187. El Montcabrer i els Canalons. A dalt, la zona del castell de Cocentaina, a la Serra de Mariola.

[Foto (1974) de R. Torregrossa]

188. Aspecte parcial de l'albufera de Maó o des Grau, a l'hivern; hi és ben visible una colònia d'ocells aquàtics.

[Foto (1974) de l'Agrupació d'Història Natural de l'Ateneu de Maó]

189. La perifèria de l'albufera des Grau, ja ben parcel·lada (1974). En segon terme, el poblet des Grau i l'illa d'en Colom.

190. Exempler de rapa mosquera (*Arum muscivorum*), a la platja de l'illa d'en Colom. Aquesta esplèndida aràcia hi és abundant, al costat d'altres notabilitats florístiques; també és ben present a Cabrera.
[Foto (1975) de R. Folch i Guillèn]

191. L'arxipèlag de Cabrera constitueix un escampall de petits illots situats a migjorn de Mallorca (de N. a S., Foradada, Pobra, Plana, Esponja, Conillera, Rodona, Cabrera, etc.). La foto és presa des de la Foradada i permet d'albirar la Pobra, la Plana i l'Esponja.

[Foto (1975) de J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

192. L'illot de l'Olla i l'illa de ses Rates, al litoral E. de Cabrera.

[Foto (1973) de J. Muntaner]

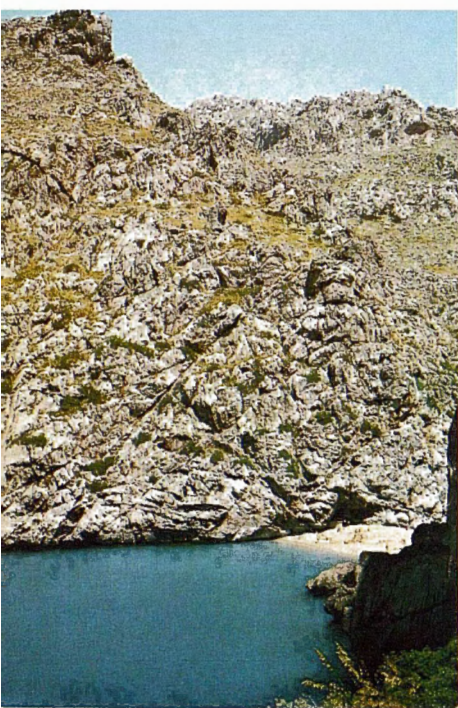
193. Costa occidental de Cabrera, amb el far a primer terme; en segon, la badia on s'ubica el port.

[Foto (1973) cedida per ECSA]

194. L'excel·lent cala Galdana (Menorca), verge encara de tota edificació i amb un dels diversos hotels que actualment es drecen sobre el mateix penya-segat o sobre la mateixa platja.

[Fotos (devers 1970 i 1975) de DOLFO i R. Folch i Guillén]

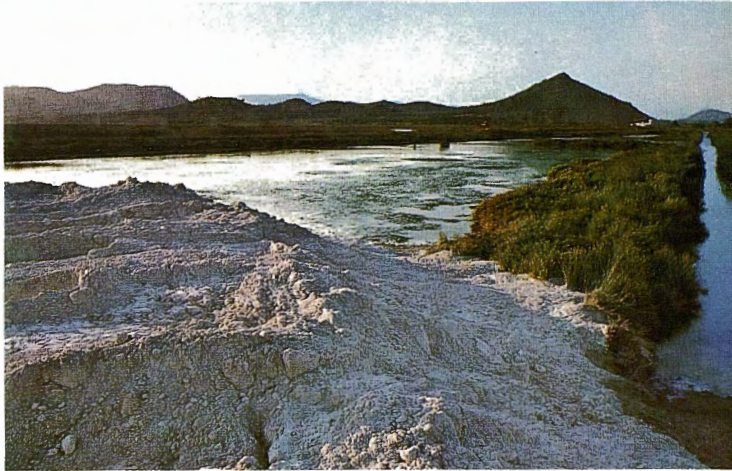

195. El Puig Major, cim culminal de la Serra mallorquina. A la zona alta, localment destruïda per unes instal·lacions militars, hi prospera l'extraordinària vegetació d'estatge culminal baleàric.
[Foto (1970) d'A. Marjanedas]

196. Sa Calobra, a la desembocadura del Torrent de Pareis (Mallorca).
[Foto (1970) d'A. Marjanedas]

197. Tres aspectes de l'albufera d'Alcúdia: un racó dels marjals intactes fins fa poc, una visió de les obres d'aterrament amb cendres i una panoràmica actual de la zona, enllestides les obres de dessecació parcial, bastiment d'edificis, etc. La zona humida més important de les Balears ha sofert un revés irreparable.

[Fotos (1975 i 1976) de J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

198. El Salobar de Campos, a l'indret de les Salines, és una zona humida valuosa que cal conservar.

[Foto (1975) de J. R. Jurado (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa)]

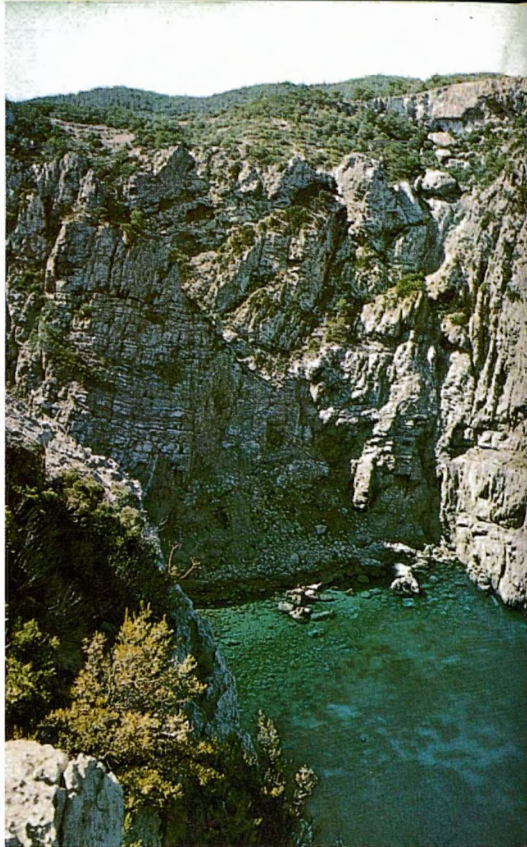
199. L'explotació de les dunes litorals fixades de la zona de Campos comporta la destrucció d'un paratge magnífic en un dels escassos llocs del litoral mallorquí poc tocats fins ara.

[Foto (1974) de J. Muntaner]

200. El litoral NW del litoral eivissenc, d'una grandiositat notable, ha d'ésser estalviat de tota degradació. Les fotografies recullen aspectes de la zona de na Xemena (a la dreta) i de la Punta de l'Agulla (a l'esquerra); hi és apreciable ja un camí que, en ziga-zaga, baixa fins al mar, amb la destroça consegüent.

[Fotos (1974) de R. Folch i Guillèn]

201. Exemplars de savina (*Juniperus phoenicea* var. *lycia*) reguats pel vent a la platja des Cavallet (Eivissa). Els bosquets costaners de savines fan part de les peces valuoses del patrimoni natural balear.

[Foto (1974) de R. Folch i Guillèn]

202. Platja de -Migjorn i costa des Caló des de la Mola (Formentera).

[Foto (1974) de R. Folch i Guillèn]

203. El llac de Banyoles i
(a l'esquerra)
l'estanyol del Vilar.
[Foto (1968) cedida per ECSA]

204. A la zona limítrof del Moianès amb Osona
se situa la Serra de la Sauva Negra (950 m.).
Al vessant obac hi destaquen especialment uns notables
enclavaments de fageda i de roureda,
en imminent perill d'ésser parcel·lats i urbanitzats,
circumstància que caldria evitar de totes passades.

[Fotos (1973) de J. Nuet i Badia]

205. Aspecte estival de l'avetosa i de la fageda de Santa Fe, al Montseny; part d'enllà dels faigs que envolten els avets hom pot distingir el refugi del Turó de l'Home. La bellesa i interès científic d'aquestes masses forestals són remarcables.

[Foto (1973) de J. Vilanova, cedida pel Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient, de la Diputació de Barcelona]

206. Santa Fe del Montseny; al fons, les Agudes. [Foto cedida per ECSA]

208. El camping de Fontmartina, esplèndidament obert sobre els alzinars i suredes de la vall de la Tordera, és cridat a esdevenir un dels elements bàsics de l'estructura d'acolliment del parc del Montseny; tanmateix, ben a prop hom estassa de manera desconsiderada.

[Fotos (1973 i 1976) de J. Vilanova, cedida pel Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient de la Diputació de Barcelona, i de J. M. Panareda]

209. El Turó de l'Home, d'ençà de 1976, és accessible mitjançant una ampla carretera asfaltada construïda, amb notable menyspreu del paisatge, a fi de comunicar unes instal·lacions emplaçades.

després d'haver-lo escapat i aplanat, a l'immediat Turó de les Olles. El conjunt no és excessivament digne del cor de la més popular, potsers, de totes les muntanyes catalanes, i valuosíssim parc natural, sobre el paper, des de 1928. En la foto s'aprecia el notable matollar culminal de ginebró.

[Foto (1975) cedida per Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient, de la Diputació de Barcelona]

207. Interior d'un fageda del Montseny a l'estiu.

Es destacable la delicada bellesa del conjunt i la pobresa florística del sotabosc.

[Foto (1973) de J.Vilanova, cedida pel Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient, de la Diputació de Barcelona]

210. Aspecte hivernal del Montnegre. La castanyeda, despullada de fulles, contrasta amb l'atapeïment de les alzines i les sureres. En segon terme, Sant Martí del Montnegre, i, al fons, el Montseny. [Foto (1972) de J. Vilanova, cedida pel Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient, de la Diputació de Barcelona].

212. La magnífica vall de Sant Medir, a l'obac de Collserola, amenaçada per un dels túnels que han de travessar la serralada. Hom distingeix les pinedes (cf. nota 37), el verd clar dels caducifolis, i el bosc de ribera que ressegueix el fons de la vall.

[Foto (1972) d'A. Marjanedas]

211. La Pedra Gentil, dolmen enclavat al si del Corredor, en una clariana de les magnífiques pinedes de pi pinyer (*Pinus pinea*) que tipifiquen actualment els solells-saulonosos d'aquest fragment del Sistema Litoral Català.

[Foto (1972) J. Vilanova, cedida pel Servei de Parcs Natural i Medi Ambient, de la Diputació de Barcelona]

213. Les mines de sal de Cardona constitueixen unes explotacions tradicionals de les quals caldria mirar d'estalviar algunes de les formacions més espectaculars, d'una bellesa i espectacularitat fora de dubte.
[Foto cedida per Aedos]

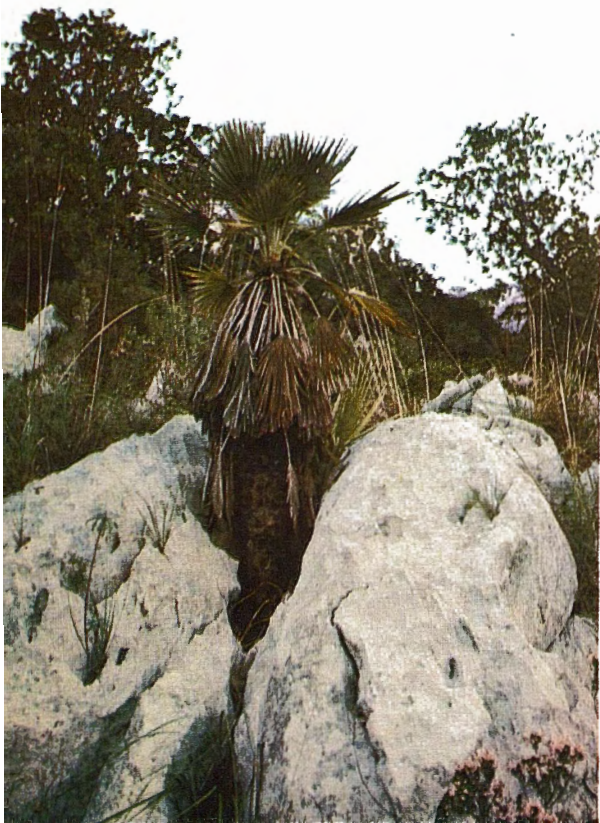
214. Paisatge càrstic de Garraf, presidit per l'exòtica presència del margalló (*Chamaerops humilis*) i del càrritx (*Ampelodesma mauritanica*).

[Fotos (1973) de R. Folch i Guillèn]

215. La Vall de Joan (Garraf) tot just iniciades les obres de construcció de l'abocador d'escombraries, i amb l'abocador en plena construcció.

[Fotos (1973) de J. Escarré]

216. La serena bellesa d'una de les valls interiors de Garraf, coberta de bosc de pi blanc (*Pinus halepensis*) i de poblaments de càrritx (*Ampelodesma mauritanica*).

[Foto (1973) de R. Folch i Guillèn]

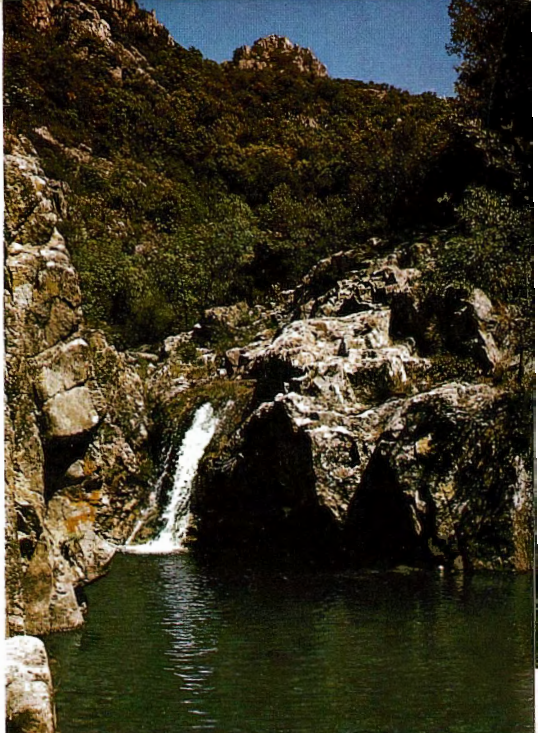

218. Gorg al barranc de l'Argentada, una de les valls més interessants i boniques de les Muntanyes de Prades.

[Foto (1974) de R. Folch i Guillèn]

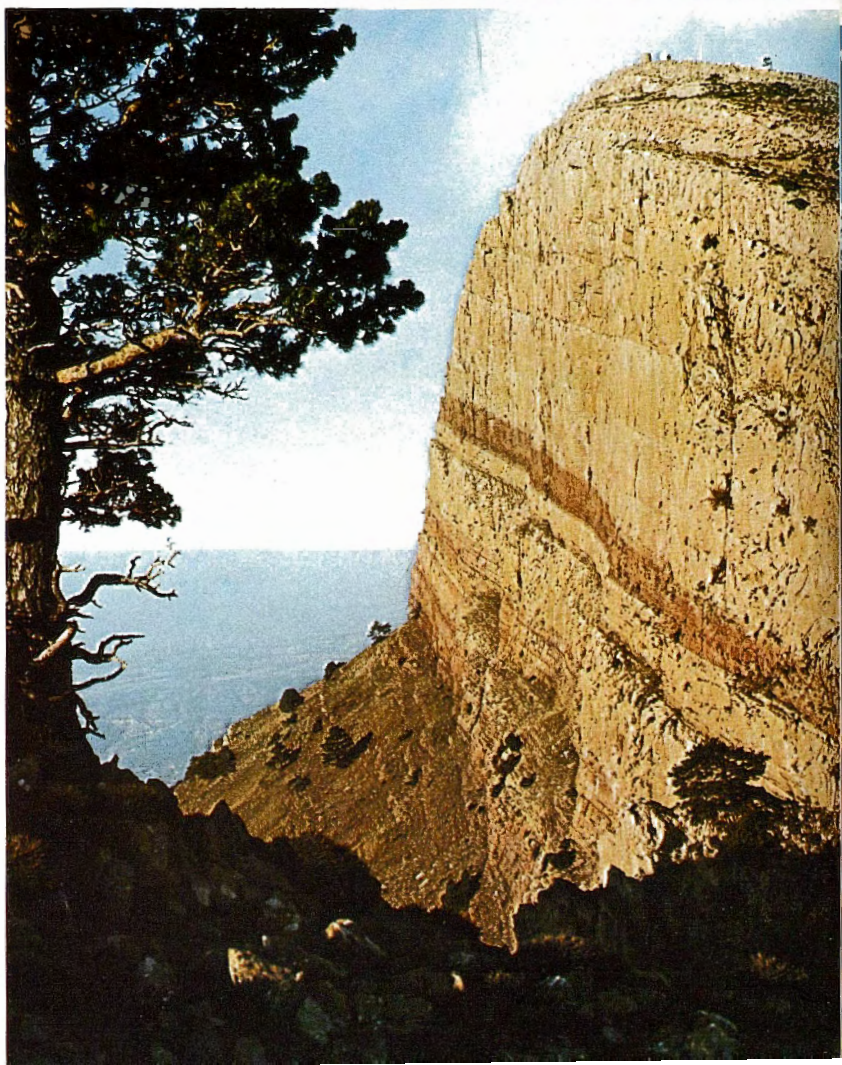

219. El Matarranya genera un paisatge extraordinari a la zona del Parrissal (Ports de Beseit).

[Foto (1973) de X. Ferrer i Parareda]

220. L'imposant espadat de Penyagolosa, cim culminant del País Valencià.

[Foto de J. Llaudó]

217. (Plana anterior). Les cingleres de Tavertet, abocades sobre l'embassament de Sau, són un bell exponent del relleu tabular característic de la zona Guillerries-Collsacabra.

[Foto cedida per Aedos]

221. *Haplophyllum linifolium*, una de les plantes notables del Vedat de Fraga, i el prat de *Stipa lagascae*.

[Fotos (1972) d'A. Marjanedas i M. Masclans]

222. Aspecte hivernal de l'altiplà cerdà, al bell mig de la serralada pirinenca. Un paisatge humanitzat, però, per ara, no pas desequilibrat.

[Foto cedida per Aedos]

223. Les immediacions de l'Hospital de Viella, a l'entrada mateix del túnel, són seu de palsatges d'irradiació atlàntica, força insòlits al vessant meridional dels nostres Pirineus.

[Foto cedida per Aedos]

223. L'estany de Ratera, amb la inconfusible silueta dels Encantats al fons, al cor de l'aiguavés sobirà del Parc d'Aigües Tortes-Sant Maurici.
[Foto (devers 1973) de Salmer]

225. El Paratge d'Aigües Tortes pròpiament dit, a la vall de Sant Nicolau, al vessant jussà del Parc d'Aigües Tortes Sant Maurici.
La boscúria de pi negre (*Pinus mugo* ssp. *uncinata*) i el prat de pèl caní (*Nardus stricta*) retallat per l'aigua en són els principals elements paisatgístics, amplemment famosos.
[Foto (devers 1973) de Salmer]

226. Aspecte de la Vall de Carançà.
[Foto cedida per ECSA]

228. Aspecte tardoral de la vall d'Aneu. La policromia autumnal dels caducifolis pirinencs és un espectacle imponent.
[Foto de R. Tons]

227. Dos aspectes del conjunt forestal de Sant Amanç, a la vall de Ribes.

[Fotos (1972) de J. Vigo i de J. Nuet i Badia]

229. La fageda de la Maçana des del coll de Sallfort.
[Foto (1972) de Josep M. Camarasa]

230. El pic del Carlit i l'estany de Lanós, als confins de Catalunya amb Occitània.

[Foto de J. Llaudó]

231. Aspecte hivernal d'un sector del vessant nord del Cadí, vist des d'Arsèguel.

[Foto de J. Llaudó]

232. L'estany de Montcortès, força desconegut i encara prou intocat. És una peça bàsica de la nostra migrada xarxa d'estanys pre-pirinencs, peça que cal conservar.

[Foto (1974) de L. Campàs]

234. Abocador incontrolat de deixalles sobre la mateixa llera del Llobregat, a Sant Vicenç dels Horts. La proliferació d'aquesta mena de dipòsits, tan corrents a la comarca de Barcelona, indica altes cotes de desoriateses en el nostre país per la gestió territorial.

[Foto (1973) de R. Folch i Guillèn]

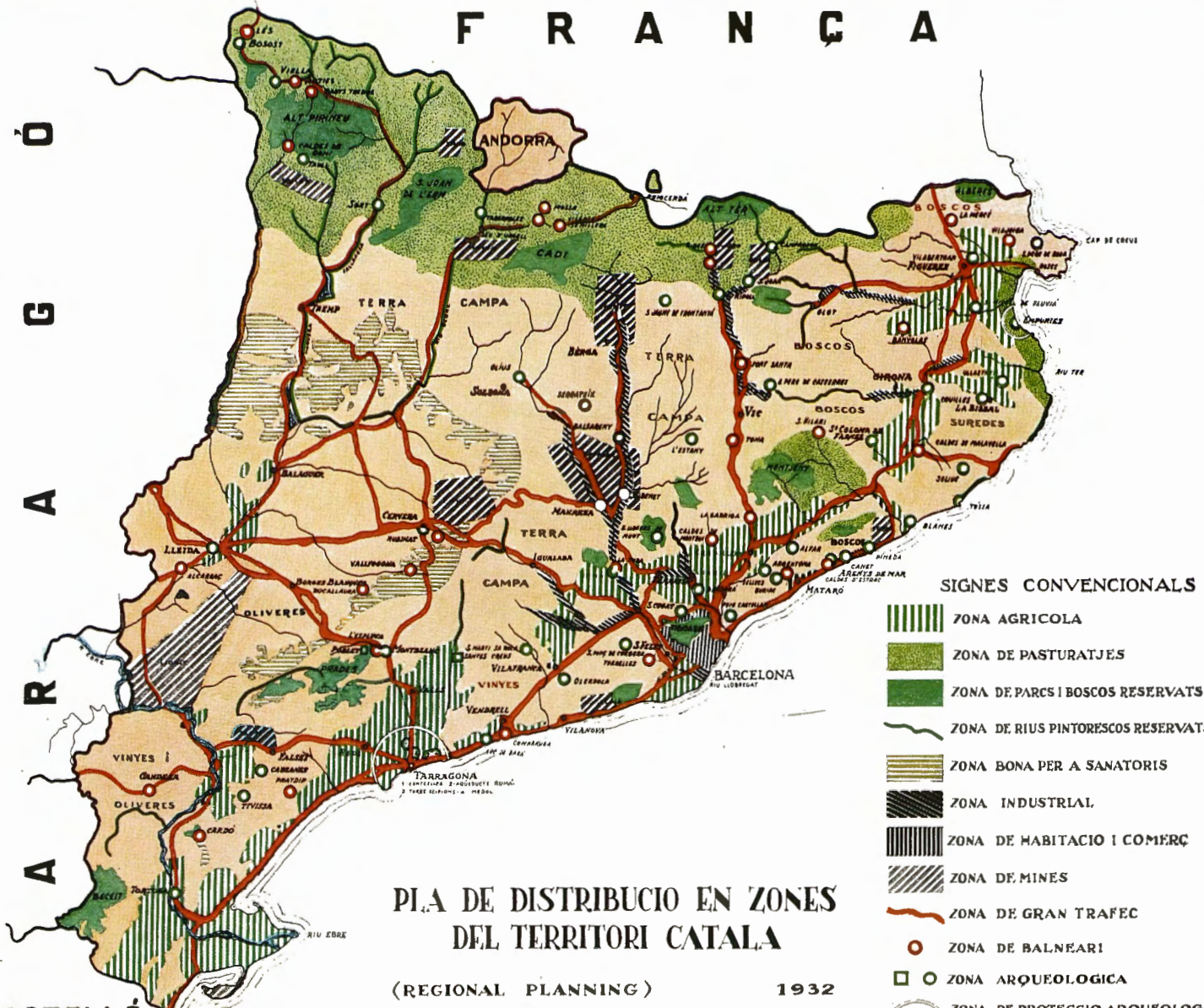
235. La contaminació atmosfèrica, combinada amb boires i calitges de formació més o menys normal, dona lloc a situacions com les recollides a les fotos, preses a Barcelona a primera hora del matí d'un dia de gener.

[Fotos (1967) de F. Hernández]

233. Les cingleres i espadats de la zona de Camarasa, als contraforts del Montsec de Rúbies (terres de Sant Mamet, de Montgai, etc.), constitueixen l'hàbitat de l'únic nucli de voltors comuns (*Gyps fulvus*) permanentment establerts a Catalunya; es fa costat una altra colònia de voltors, concretament d'aufrany (*Neophron percnopterus*). El paisatge, en conjunt, és d'una singularitat i altívesa extraordinàries.

Foto cedida per Aedos]

PLA DE DISTRIBUCIO EN ZONES DEL TERRITORI CATALA

(REGIONAL PLANNING) 1932

236. Zonificació del territori català segons el mapa 1:500.000 que acompanyava el «Regional planning» de RUBIÓ i TUDURI. Aquest projecte (1932), inaplicat per la força de les circumstàncies, és el darrer intent d'ordenació territorial global de tot el Principat... Cal remarcar-hi l'atenció que prestava a la zona de parcs i boscos reservats i fins a la zona de rius pintorescs reservats, figura aquesta darrera que no ha estat represa en cap dels intents ulteriors d'ordenació parcial.

SIGNES CONVENCIONALS

- ZONA AGRICOLA
- ZONA DE PASTURATJES
- ZONA DE PARCS I BOSCOS RESERVATS
- ZONA DE RIUS PINTORESCS RESERVATS
- ZONA BONA PER A SANATORIS
- ZONA INDUSTRIAL
- ZONA DE HABITACIO I COMERÇ
- ZONA DE MINES
- ZONA DE GRAN TRAFEC
- ZONA DE BALNEARI
- ZONA ARQUEOLOGICA
- ZONA DE PROTECCIO ARQUEOLOGICA